

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1936.

Första kammaren.

Nr 19.

Lördagen den 21 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Anmäldes och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 107, i anledning av väckt motion angående utredning rörande inhemsk linodling m. m.;

nr 108, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens växtskyddsanstalt för byggnadsarbeten m. m.;

nr 109, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående placering i lönehänseende av vissa befattningshavare vid domänverket; samt

nr 110, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående disponerande av avkastningen av statens hästavelsfond.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 321, av herr *Pauli*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet;

nr 322, av herr *Norman*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående folk- och småskoleseminariernas organisation m. m.;

nr 323, av herr *Bodin, Karl*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till Bergslagernas järnvägsaktiebolag av Dal—Västra Värmlands järnvägar och Ämål—Ärjängs järnväg; samt

nr 324, av herr *Westman* m. fl. i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av statens hantverkslånefond m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott den av herr *Johansson, Johan Bernhard*, väckta motionen, nr 325, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående yrkesmässig trafik med automobil.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet den av herr *Tham, Vollrath* m. fl., väckta motionen, nr 326, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående domänverkets övertagande av Kalix Träindustriaktiebolags tillgångar m. m.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran bevillningsutskottets betänkanden nr 18—20.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 48, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förvärv för kronans räkning av vissa jord- och vattenområden vid Stadsforsen i Indalsälven m. m.; samt

nr 49, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående restaurering av Gustaf III:s paviljong i Haga.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Ang. klockares avlöningsförhållanden m. m.

Föredrogs ånyo första lagutskottets utlåtande nr 23, i anledning av väckta motioner rörande klockares m. fl. befattningshavares avlöningsförhållanden.

Första lagutskottet hade förehaft följande inom riksdagen väckta motioner, nämligen nr 20 i första kammaren av herr *Alfred Andersson* och nr 60 i andra kammaren av herr *Paulsen* samt nr 157 i första kammaren av herr *Petrus Nilsson* och nr 266 i andra kammaren av herr *Pehrsson* i Bramstorp.

I motionerna I: 20 och II: 60, vilka voro likalydande, hade föreslagits, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag dels om rättighet för kommunerna att inlösa klockarboställena, dels ock därom att av de medel, som inflöte genom inlösen av klockarboställena, skulle bildas en fond för reglering av klockarlönerna.

I motionerna I: 157 och II: 266, vilka också voro likalydande, hade hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag angående beredande av möjlighet för församling att erhålla bidrag ur kyrkofonden till avlönande av kyrkomusiker samt vad därmed kunde sammanhöra.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet på återopade grunder hemställt, att förevarande motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Herr **Andersson, Alfred**: I anledning av föreliggande utskottsbetänkande har jag inte mycket att säga, men jag skall dock, herr talman, be att få belysa motivet till den motion, jag har väckt i denna fråga.

Av vissa skäl har jag under en lång följd av år varit syneman vid bland annat klockarboställena, som det här gäller, och det har varit en ganska sorglig syn, man mött vid dessa besiktningar. Att det i själva verket är så illa ställt på detta område, torde i mångt och mycket bero på att boställsinnehavaren, klockaren, icke själv är lantbrukare, varför bostället utarrenderats. Redan detta har då medfört, att boställsinnehavaren har fått sin inkomst minskad, ty arrendatorn och hans familj måste ju också leva på detta lilla lantbruk. Boställsinnehavaren har dock fått behålla byggnadsskyldigheten för dessa boställen, men underhållsplikten har naturligtvis överförts på arrendatorn genom arrendekontraktet. Av ekonomiska skäl har varken boställshavaren eller arrendatorn kunnat på ett tillfredsställande sätt fylla sin uppgift i fråga om byggnadsskyldighet eller underhållsplikt, och följden av detta har blivit, att byggnaderna på dessa klockarboställen ha råkat i svårt förfall. Jag skall med tre exempel, samtliga från Herrestads härad, närmare belysa, hur det kan gå under sådana förhållanden med klockarboställena.

Det ena gäller Stora Herrestads församling. Sista gången jag var på besiktning där, fanns det kvar ett hus, boningshuset, men enligt hälsovårdsnämndens beslut fick ingen människa lov att bo där. Alltså hade klockaren i

Ang. klockares avlöningsförhållanden m. m. (Forts.)

den församlingen ingen bostad. Något år senare föll även detta boningshus samman, och nu finns alltså inom den församlingen intet hus alls på detta klockarboställe.

Det andra fallet gäller Högestads församling, också i Herrestads härad. Där finnas två boställshavare, därför att pastoratet består av två församlingar. Boställshavarna äro två folkskollärare, och de visade vid senaste besiktningen, att de utav viss anledning voro befriade från byggnadsplikt. Och märkvärdigt nog kunde församlingen på samma sätt styrka, att inte heller församlingen hade någon byggnadsskyldighet. Alltså fanns det ingen byggnadsskyldighet i den församlingen, men underhållsplikten låg ju kvar på arrendatorn, som i detta fall var en änka med två oförsörjda barn. Det var huvudsakligen detta fall, som gjorde, att jag kände mig föranlåten att väcka en motion i kammaren för att på detta sätt ge frågan en liten stöt framåt. Boningshuset på detta boställe var inte så särskilt anmärkningsvärt; det var tämligen bra underhållet. Uthuset däremot hängde formligen på stötter — tar man bort dem, falla dessa hus absolut ihop — och tak sänkades i mycket stor utsträckning. Grödan var visserligen bärgad men delvis förstörd genom regn, sedan den kommit under tak.

Det tredje fallet gällde mitt eget pastorat, där klockaren, märkvärdigt nog, själv skötte jordbruket, trots att han var en gammal man. Han hade en vuxen pojke, som tog hand om lantbruket, och han var alltså både byggnadspliktig och underhållsskyldig, men ingen av dessa uppgifter kunde han fylla i någon grad. Han var ekonomiskt illa ställd, och vart femte år, då vi kommo på besiktning till detta boställe, hade bristerna ökats i stället för att minskas. Och så en vacker dag föll ett av dessa hus, och den byggnadspliktige boställsinnehavaren saknade medel att bygga nytt. Följden blev, att dessa båda församlingar fingo tillskjuta nödigt belopp för att bygga upp ett nytt hus åt klockaren. Det är, som sagt, på grund av dessa förhållanden, som jag icke kunde underlåta att med denna motion till den kraft och verkan den hava kunde föra frågan ett stycke framåt.

Nu säger utskottet, att utskottet saknar anledning att komma fram med förslag i detta ärende, därför att det kommit till utskottets kännedom, att Kungl. Maj:t har frågan under övervägande och en ny utredning i detta ärende snarast möjligt skall vara att förvänta. Med den förklaringen får jag ju också känna mig nöjd. Jag skulle endast be att få hemställa, att Kungl. Maj:t snarast möjligt ville vidtaga åtgärder för att så fort som möjligt åstadkomma en bättre sakernas ordning på detta område.

Jag har, herr talman, intet yrkande.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Föredrogos ånyo första lagutskottets utlåtanden:

nr 24, i anledning av väckt motion om ändring i gällande bestämmelser angående besvär över förslag till organist- med flera befattningar;

nr 25, i anledning av väckt motion om viss ändring av bestämmelserna rörande förening av folkskolläraryrke med organist- eller klockarsyssla; samt

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av andra lagutskottets utlåtande nr 22, i anledning av väckt motion angående förbättring av skogsarbetarnas härbärgen under avverkningstiden, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogos ånyo jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 31, i anledning av väckta motioner om nedsättning av viss aktiebolaget Per Holms elektricitetsverk i Strömsund påfordr fiskeavgift;

nr 32, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa statens järnvägar tillhöriga markområden i Stockholm m. m.;

nr 33, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående användande av medel ur domänverkets markinköpsfond för förvärv av fastigheterna Gammen nr 8 och 9 i Luleå stad;

nr 34, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 32 § lagen den 7 juni 1934 (nr 241) om allmänna vägar; samt

nr 35, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av lägenheten Stockö mjöl- och sågkvarnar nr 1 och 2 i Söraby socken av Kronobergs län jämte i ämnet väckt motion.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 6, i anledning av väckta motioner, II: 613, angående underlåtande för avlägset boende barn att besöka de allmänna läroverken, och II: 614, angående tiden för den dagliga undervisningen vid de allmänna läroanstalterna, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Om enhetliga
legosängs-
avgifter å
vissa sjuk-
hus.

Föredrogs ånyo första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 7, i anledning av väckt motion angående enhetliga legosängsavgifter å allmän sal å lasarett och därmed likställda sjukhus.

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott för behandling hänvisad motion, nr 169, hade herrar *Källman* och *Danielsson* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag angående enhetliga legosängsavgifter å allmän sal å samtliga lasarett och därmed likställda sjukhus.

Utskottet hade i det nu ifrågavarande utlåtandet av angivna orsaker hemställt, att förevarande motion ej måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Herr **Källman**: Herr talman! Denna fråga, som nu genom vår motion framförts i riksdagen, har mycket stor betydelse ur åtskilliga synpunkter, och det kanske tillgives mig, att jag för den skull säger några ord utöver vad som är framhållet i motionen och vad som framkommit genom utskottets utlåtande.

Motionärerna vilja — jag vågar kalla det så — skapa ordning på ett viktigt område av socialförsäkringen. Den svenska sjukförsäkringen måste anses vara av den allra största betydelse, vilket också mycket allmänt erkännes. Ju flera människor som sjukförsäkra sig, ju större möjlighet för folk att under sjukdom ekonomiskt reda sig själva. Det talas ju så mycket i våra dagar om understödsgaranda och allt vad därmed sammanhänger, men den miljon sjukför-

Om enhetliga legosängsavgifter å vissa sjukhus. (Forts.)

säkrade som finns i Sverige är människor som söka reda sig själva. De känna i allra högsta grad ekonomiskt självansvar. Utan tvivel måste det betraktas som en oerhörd tillgång, att detta självansvar finnes. Jag vill gärna, och har gjort det sedan gammalt, betrakta detta som ömsesidigt tillfredsställande, och därmed menar jag då å ena sidan, att den sjuke är i tillfälle att få sitt livsuppehälle med egna medel, och å andra sidan, att det är tillfredsställande för det allmänna, som icke behöver mottaga vederbörande som understödssökande.

Bestämmelserna om sjukvårdsersättning ha emellertid blivit mycket betungande för de erkända sjukhussorna, och vi veta ju alla, att detta år 1931 års lagstiftning i ämnet. Om läkare föreskriver sjukhusvård, så är vederbörande sjukhus utan vidare skyldig att likvidera dagavgiften på sjukhus, såvitt det är fråga om vård å allmän sal. Det tillkommer här en detalj av den allra största betydelse, nämligen att hustrun till sjukförsäkrad man kan få bli medlem i sjukhus för att allenast erhålla sjukvårdsersättning, d. v. s. sådan sjukvård på vederbörande sjukvårdsinrättningar, som sjukhusen är skyldig att betala. Jag kan nämna ett exempel på vad det kan betyda i tunga för sjukhusen. Jag har här stadgarna för Södra Sveriges erkända centralsjukhus. Enligt dessa stadgar kan en hustru få vara sjukvårdsförsäkrad, för såvitt hon är direkt ansluten medlem, för 35 öre i månaden och, såvida det gäller indirekt ansluten medlem, för endast 25 öre per månad. Vi förstå alla, att avgiften per år blir ganska obetydlig. Emellertid är sjukhusen skyldig att för en sådan medlem i värsta fall betala sjukvårdsersättning under en tid av — det gäller i flertalet centralsjukhus — intill två år, i Stockholms stad intill tre år. Årsavgiften går då åt till en å två dagars sjukvårdskostnader. Då är det ju uppenbart, att genom sådana bestämmelser — och det är ju riksdagen, som fastställt dem — sjukhusen i vissa fall blir alltför hårt betungad. Jag fäster uppmärksamheten på att i praktiken blir det på det sättet, att bara det uppges hos en lasarettssyssloman eller annan vederbörande, att den sjuke tillhör sjukhus vare sig det är vanliga sjukhusmedlemmar eller enbart sjukvårdsförsäkrade, så behövs det ingen ansvarsförbindelse och ingen förskotts betalning, utan sjukhusen likviderar sjukvårdsavgiften för så lång tid, det är fråga om, intill visst maximum.

Detta måste anses få mycket stor betydelse för sjukhusens ägare. Det är sjukhusens ägare, som få fördelarna av vad som här är stadgat. Stockholms stad har beräknat att under ett år få in cirka 600,000 kronor, som sjukhusen erlägga i sjukvårdsersättning för medlemmar, tillhörande stadens erkända centralsjukhus.

Nu ha vi emellertid i olika landstingsområden väsentligt olika sjukvårdsavgifter. Sjutton olika landsting ha, som vi framhållit i motionen, olika beräkningsgrunder, och dagkostnaden på allmän sal växlar mellan 50 öre och 5 kronor. Detta måste betraktas som orimligt ojämnt, och det måste betyda en kraftig prestation från sjukhusornas sida, i synnerhet när legosängsavgiften är mycket hög.

Jag skall anföra såsom ytterligare exempel, att inom Östra Sveriges erkända centralsjukhus verksamhetsområde, som omsluter tre län, äro sjukvårdsavgifterna olika och högst väsentligt olika. I Stockholms län har landstinget sedan snart 20 år en dagavgift för sjukvård på allmän sal av kr. 1:50 för de 30 första dagarna och av 1 krona för tiden därefter. Den sistnämnda nedsättningen i avgiften är tillkommen för att lätta avgifts bördan för dem, som ligga sjuka länge. Gotlands läns landsting, som också tillhör detta område, har bestämt en avgift av kr. 2 per dag under de första 30 dagarna och därefter kr. 1:25. Uppsala läns landsting har fastställt en differentierad avgiftsskala, beroende på storleken av vederbörandes inkomst. Där är emel-

Om enhetliga legosängsavgifter å vissa sjukhus. (Forts.)
lertid den högsta avgiften icke mindre än kr. 3:50 och den lägsta avgiften 1 krona per vård dag.

Vi ha bjudit till att inom vår landstingsförvaltning söka på frivillighetens väg lösa frågan om enhetliga sjukvårdsavgifter, men det har icke lyckats. Vi sammankallade förra sommaren representanter för Uppsala och Gotlands läns förvaltningsutskott och hade flera konferenser med dem. Men det visade sig vara omöjligt att på frivillighetens väg åstadkomma en enhetlig legosängsavgift.

Nu innebära emellertid dessa olika avgifter också det, att medlemmar av sjukkassa i län med lägre legosängsavgift få betala en del av kostnaden för sjukkassemédlemmars i andra län sjukvård. Utskottet erkänner, »att det nuvarande avgiftssystemet är ur sjukkassesynpunkt förenat med olägenheter». Ja, det torde väl vara det minsta man kan säga — det är inte bara olägenheter ideellt sett, utan det är också fråga om olägenheter av betydande ekonomisk innebörd för en frivillig verksamhet sådan som sjukkasserörelsen. Styrelsen för svenska sjukkasfeförbundet hade trots sig kunna få frågan ordnad genom hänvändelse till landstingsförbundets styrelse. Emellertid föranledde denna hänvändelse i slutet av förra året icke någon annan åtgärd än att man underrättade landstingens förvaltningsutskott om sjukkasfeförbundetsstyrelsens framställning, varav en avskrift bifogades.

På grund av de erfarenheter, som vunnits beträffande svårigheterna att frivilligt lösa frågan om enhetliga legosängsavgifter i de tre län, jag nyss talat om, och med hänsyn till att landstingsförbundets styrelse inte vidtog någon allvarlig åtgärd i anledning av sjukkasfeförbundets framställning, ha vi framfört frågan genom motion till årets riksdag. Vi känna till att frågan är svårloöst, och vi ha icke begärt omedelbar lagstiftning, men vi betrakta en utredning såsom i högsta grad befogad, ehuru vi anse, att det inte är så lätt för enskilda att åstadkomma en sådan utredning, som i och för sig inte är märkvärdig att göra. Den får emellertid inte någon auktoritet, såvida den icke sker genom statsmakternas försorg.

Nu vågar jag anse, att frågans vikt hade bort giva utskottet anledning att tillstyrka en utredning. Det gäller ju, som jag förut påpekat, mycket, mycket stora värden.

Landstingsförbundets styrelse, på vars yttrande utskottet stöder sig, ställer sig både ovillig och välvillig till den väckta motionen — ovillig på grund av att landstingsförbundets styrelse fruktar ett ingrepp i landstingens självstyrelse. Denna fruktan tror jag är åtskilligt obefogad. En begränsning uppåt av legosängsavgiftens storlek enligt sjukhuslagens 17 § kan icke anses vara annat än ett mycket obetydligt ingrepp i landstingens självstyrelse. Jag vill bland annat erinra om att vi ha många restriktioner redan nu i det avseendet; sålunda ha vi t. ex. för värden av kroniskt sjuka icke rättighet att taga mera än en viss högsta dagavgift av dem, som begagna sig av sådan vård. Och när det är fråga om landstingsförvaltningen för genomförande av distriktsjukvården, har ju medicinalstyrelsen fått tillfälle att rent av göra landstingens självstyrelse i fråga om förvaltningen till en chimär. Man har skapat sådana bestämmelser i 1935 års distriktssjukvårdskungörelse, att det praktiskt taget är omöjligt för landstingen att åstadkomma en centralisation, om de också önskade det. Man pekar ut vilka personer, som skola utgöra styrelsen, så att den och den intressegruppen skall vara representerad, och landstingens frihet att själva utse förvaltningsstyrelse är mycket kringskuren.

Distriktssjukvårdens genomförande var den första etappen i fråga om socialhygienisk verksamhet. Det kommer tre grupper till efter den, och i stort

Om enhetliga legosängsavgifter å vissa sjukhus. (Forts.)

sett föreligga där samma förslag i avseende på inskränkning av landstingens självstyrelse.

Nu säger man emellertid, att då blir det fråga om villkor för statsbidrag. Ja, gärna det, men hur stor kan skillnaden egentligen vara? Jo, om de 25 landstingen och de 6 större städer, som icke deltaga i landsting, praktiskt taget uppbära genom den stadgade sjukvårdsersättningen statens bidrag till sjukförsäkringen, bör man ha rätt att stadga såsom ett villkor för sjukvårdsersättningens praktiska genomförande, att landstingen icke få upptaga mera än ett visst belopp i avgift för vård av sjuka på allmän sal.

Med avseende på vad jag nu senast anfört måste det vara uppenbart, att en mängd överdrifter förekomma i landstingsförbundets styrelses yttrande. Man har där, å ena sidan, icke beaktat innebörden av den väckta motionen, men man har, å andra sidan, fullkomligt överdrivit det relativt obetydliga ingripande i landstingens självstyrelse, varom här är fråga.

Nu är emellertid landstingsförbundets styrelse välvillig i ett annat avseende, och denna välvilja tar sig uttryck i att styrelsen lovar att framföra denna fråga till årets landstingsförbunds möte. Ett sådant möte hålles, som bekant, vart tredje år, och år 1936 är turen inne. Styrelsen meddelar också, att det har gjorts framställning »från landstingshåll om förbundets medverkan» och att frågan har blivit aktuell. Jag vet inte vad som menas med »från landstingshåll» här. Jag kan emellertid tala om att båda motionärerna i denna kammare och motionären i andra kammaren äro mycket verksamma såsom landstingsmän, icke minst i landstingsförvaltningen, och det kan ju hända, att motionen därför är att betrakta såsom en framställning från landstingshåll. I varje fall borde den kunna vara det. Jag är nu emellertid en smula rädd för att det kommer att dröja rätt länge, innan åtgärder bliva vidtagna, som leda till det mål, som vi önska nå. Vi ha nämligen inte minst erfarenhet om landstingsförbundets verksamhet beträffande åstadkommandet av läkartaxor vid lasarettspoliklinisk verksamhet. Åtta år hava gått, sedan man började att syssla med den frågan, och något resultat föreligger ej ännu.

Nu kanske man emellertid får nöja sig med att den fråga det nu gäller har fått en mycket kraftig stöt framåt. Jag anser, att motionen medfört den stora nyttan, även om den kommer att avslås, att frågan har blivit allvarligt aktuell, och jag förväntar, att vid landstingsförbundets möte i höst — det brukar hållas i slutet av året — ärendet skall bliva föremål för en mycket omsorgsfull prövning, vilket måhända så småningom kan leda till att det blir åtminstone maximerade avgifter för sjukkassemédlemmar och att man inte såsom nu kan taga en dagavgift av ända upp till 5 kronor.

Med hänsyn till frågans läge, herr talman, skall jag icke tillåta mig att framställa något yrkande.

Herr Sjö Dahl: Herr talman! Jag skulle bara vilja komma med en kort replik med anledning av att herr Källman menade, att utskottet borde ha tillstyrkt en utredning. Detta krav förefaller väl ändå något egendomligt, då landstingsförbundet i sin skrivelse till utskottet har meddelat, att det genom sin styrelse har tagit upp saken, så att den kommer att föreläggas årets förbundsstämma, och då det slutar sin skrivelse med följande ord: »Det synes som om det skulle vara möjligt att på denna väg nå resultat, som kunna tillfredsställa även sjukkasorna.»

Jag undrar, om man under sådana omständigheter har något som helst rimligt fog för att rikta den anmärkningen emot utskottet, att det bort tillstyrka en utredning i motionens syfte. Jag för min del är av den bestämda uppfatt-

Om enhetliga legosängsavgifter å vissa sjukhus. (Forts.)

ningen, att det är mycket bättre, om landstingen kunna ordna upp en sådan sak själva genom överenskommelser, som också tillfredsställa sjukkassorna, än att staten skulle börja att diktera villkor.

Herr Källman ansåg, att det gällde stora värden för sjukkassorna, och det kan det ju göra, fastän jag icke betraktar en fullständig likriktning i ekonomiskt avseende såsom ett alltför stort värde. Jag skulle däremot vilja säga, att landstingens självständighet och den kommunala självstyrelsen tillhöra de värden, som riksdagen har all anledning att slå vakt om.

Häri instämde herr *Bärg, Anders*.

Herr **Källman**: Herr talman! Bara en kort replik.

Utskottets ordförande missförstod vad jag menade med »värden» i detta avseende. Det var inte blott de ekonomiska värdena för kassorna, som det är fråga om här, utan jag tänkte främst på det stora värde, som ligger i att medborgarna intressera sig för att sjukförsäkra sig och på det sättet visa sig känna ett slags ekonomiskt självansvar och försöka skaffa sig så att säga sin bärning av egen kraft, naturligtvis med statens stöd och uppmuntran, men utan att direkt behöva anlita det allmänna. Det var främst detta jag inneslöt i begreppet »värden» i detta fall.

Sedan överläggningen förklarats härmed slutad, bifölls vad utskottet i det under behandling varande utlåtandet hemställt.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 327, av herr *Bäckström* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omläggning av skyddshemsverksamheten m. m.;

nr 328, av herr *Eriksson, Carl*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omläggning av skyddshemsverksamheten m. m.;

nr 329, av herr *Ström, Torsten*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omläggning av skyddshemsverksamheten m. m.;

nr 330, av herr *Andersson, Anders*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående folk- och småskoleseminariernas organisation m. m.;

nr 331, av herr *Sandén*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående folk- och småskoleseminariernas organisation m. m.;

nr 332, av herr *Andersson, Verner*, och herr *Andersson, Anders*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående obligatorisk sjuårig folkskola m. m.;

nr 333, av herr *Forssell*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående Chalmers tekniska institut m. m.;

nr 334, av herr *Tham, Vollrath*, och herr *Lindgren*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till fortlöpande konjunkturundersökningar;

nr 335, av herr *Nordborg*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om upphävande av rätt till restitution av B-skatt;

nr 336, av herr *Forssell*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer;

nr 337, av herr *Hamrin* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående yrkesmässig trafik med automobil;

nr 338, av herr *Lindley* och herr *Berg, Robert*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående yrkesmässig trafik med automobil;

nr 339, av herr *Lindley* och herr *Berg, Robert*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående yrkesmässig trafik med automobil;

nr 340, av herr *Lindley* och herr *Berg, Robert*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående yrkesmässig trafik med automobil; samt

nr 341, av herr *Hagman*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar m. m.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

nr 7, angående regleringen för budgetåret 1936/1937 av utgifterna under riksstatens sjunde huvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet;

nr 50, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av den telegrafverket tillhöriga fastigheten nr 20 i kvarteret Jungfrun i Stockholm;

nr 51, i anledning av väckt motion om nedsättning av räntan å vissa lån ur lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby; och

nr 52, i anledning av väckt motion om sänkning av räntan å lån från statens bostadslånefond; samt

första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 8, i anledning av väckt motion om åtgärder för förenkling av vissa av offentlig myndighet utfärdade intyg m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11.50 f. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Torsdagen den 26 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Justerades protokollen för den 18 och den 20 innevarande månad.

Upplästes ett till kammaren inkommet dödsbevis av följande lydelse:

Härmed intygas, att *Karl Fritiof Mellén* avlidit samt att dödsorsaken, enligt min uppfattning, varit den nedan angivna.

Enligt vad jag själv känner eller genom trovärdiga personer erfarit, inträffade dödsfallet i Stockholm den 20. 3. 1936 kl. 3 f. m., och var den avlidnes ålder: 66 år, 7 månader, 8 dagar; civilstånd: gift; samhällsställning: härads-hövding; bostad: Åmåls stad, Åmåls stadsförs. Huvuddödsorsak: Cardioarterioscleros. Bidragande dödsorsaker: Hämorrhagia cerebri, Embolia pulm.

Stockholm den 20 mars 1936.

Karl Otto Larsson,
överläkare.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren att till Konungen avlåta en skrivelse med anmälan om herr Melléns frånfalle och den därigenom inom kammaren uppkomna ledigheten, varefter ett i sådant avseende uppsatt förslag upplästes och godkändes.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Hansén* för tiden från och med denna dag till och med den 4 nästkommande april.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 6, till Konungen angående regleringen för budgetåret 1936/1937 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet.

Anmäldes och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 113, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 4 § sista stycket förordningen den 4 oktober 1929 (nr 307) angående tullrestitution.

Anmäldes och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 114, i anledning av väckt motion om viss ändring av bestämmelserna rörande förening av folkskolläroarbetsbefattning med organist- eller klockarsyssla; och

nr 115, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.

Anmälades och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 116, till Konungen i anledning av väckt motion angående förbättring av skogsarbetarnas härbärgen under avverkningstiden.

Anmälades och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 117, i anledning av väckta motioner om nedsättning av viss aktiebolaget Per Holms elektricitetsverk i Strömsund påförd fiskeavgift;

nr 118, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa statens järnvägar tillhöriga markområden i Stockholm;

nr 119, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående användande av medel ur domänverkets markinköpsfond för förvärv av fastigheterna Gamen nr 8 och 9 i Luleå stad;

nr 120, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 32 § lagen den 7 juni 1934 (nr 241) om allmänna vägar; samt

nr 121, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av lägenheten Stockö mjöl- och sågkvarnar nr 1 och 2 i Söraby socken av Kronobergs län.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 327, av herr *Bäckström* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omläggning av skyddshemsverksamheten m. m.;

nr 328, av herr *Eriksson, Carl*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omläggning av skyddshemsverksamheten m. m.;

nr 329, av herr *Ström, Torsten*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omläggning av skyddshemsverksamheten m. m.;

nr 330, av herr *Andersson, Anders*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående folk- och småskoleseminariernas organisation m. m.;

nr 331, av herr *Sandén*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående folk- och småskoleseminariernas organisation m. m.;

nr 332, av herr *Andersson, Verner*, och herr *Andersson, Anders*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående obligatorisk sjuårig folkskola m. m.;

nr 333, av herr *Forssell*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående Chalmers tekniska institut m. m.; samt

nr 334, av herr *Tham, Vollrath*, och herr *Lindgren*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till fortlöpande konjunkturundersökningar.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet herr *Nordborgs* motion, nr 335, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om upphävande av rätt till restitution av B-skatt.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet herr *Forssells* motion, nr 336, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer.

Föredrogos och hänvisades till behandling av lagutskott nedannämnda motioner:

nr 337, av herr *Hamrin* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående yrkesmässig trafik med automobil;

nr 338, av herr *Lindley* och herr *Berg, Robert*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående yrkesmässig trafik med automobil;

nr 339, av herr *Lindley* och herr *Berg, Robert*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående yrkesmässig trafik med automobil;

nr 340, av herr *Lindley* och herr *Berg, Robert*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående yrkesmässig trafik med automobil; samt

nr 341, av herr *Hagman*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar m. m.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtanden nr 7 och 50—52 samt första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 8.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 342, av herr *Andersson, Erik*, och herr *Mannerskantz*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om kommunal fondbildning m. m.;

nr 343, av herr *Ström, Fredrik*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om kommunal fondbildning m. m.;

nr 344, av herr *Bagge* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående medel till vägtrafikmyndighetens verksamhet under budgetåret 1936/1937;

nr 345, av herr *Nilsson, Johan*, i Kristianstad, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för statsbidrag till vissa grenar av den slutna sjukvården m. m.;

nr 346, av herr *Egnell* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för statsbidrag till vissa grenar av den slutna sjukvården m. m.;

nr 347, av herr *Magnusson* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omläggning av skyddshemsverksamheten m. m.;

nr 348, av herr *Sjödahl*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående folk- och småskoleseminariernas organisation m. m.;

nr 349, av herr *Bergman*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående folk- och småskoleseminariernas organisation m. m.;

nr 350, av herrar *Englund* och *Bjurström*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående folk- och småskoleseminariernas organisation m. m.;

nr 351, av herrar *Bergman* och *Rahmn*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående folk- och småskoleseminariernas organisation m. m.;

nr 352, av herr *Nilsson, Petrus*, m. fl., om bibehållande av folkskoleseminariet i Kalmar som ett kvinnligt enkelseminarium med fyraårig kurs;

nr 353, av herr *Nilsson, Petrus*, m. fl., om begränsning av antalet tvååriga studentkurser vid folkskoleseminarierna till fem;

nr 354, av herr *Pauli* och herr *Wagnsson, Ruben*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående folk- och småskoleseminariernas organisation m. m.;

nr 355, av herr *Pauli* och herr *Wagnsson, Ruben*, angående examenskompetensen för behörighet till ämnesläroartjänst vid småskoleseminarium m. m.;

nr 356, av herr *Bjurström*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående obligatorisk sjuårig folkskola m. m.;

nr 357, av herr *Egnell* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående obligatorisk sjuårig folkskola m. m.;

nr 358, av herr *Lindhagen*, med hemställan i anledning av proposition om sjuårig folkskola att i organisation tages hänsyn till vissa angivna angelägenheter;

nr 359, av herr *Bergqvist*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.;

nr 360, av herr *Gustavson, John*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till motorfordonsförordning och vägtrafikstadga;

nr 361, av herr *Nylander* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till motorfordonsförordning och vägtrafikstadga;

nr 362, av herr *Bagge* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående yrkesmässig trafik med automobil; samt

nr 363, av herr *Nylander* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändring i hälsovårdsstadgan m. m.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtanden och memorial:

nr 29, i anledning av väckta motioner om sänkning av de för rösträtt vid allmänna val föreskrivna åldersgränser;

nr 30, i anledning av väckt motion angående en förstärkning av fullmäktige i riksbanken m. m.;

nr 31, med förslag till ändrad lydelse av § 8 i reglementariska föreskrifter för riksdagen; samt

nr 32, i anledning av väckta motioner med förslag till ändrad lydelse av § 60 regeringsformen;

statsutskottets utlåtanden:

nr 53, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t gjorda framställningar om anslag till byggnadsarbeten, avseende ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde;

nr 54, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inköp av fastigheten nr 3 i kvarteret Bispén i Lund m. m.;

nr 55, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förstärkning av andra huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga; samt

nr 56, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående gäldande av kostnader för marklösen m. m. i samband med anordnande av farled Ramsvikskilen — Älstenshamn;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 126 § 2 mom. taxeringsförordningen den 28 september 1928;

nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med viss bestämmelse att iakttagas vid meddelande av rättighet till detaljhandel med rusdrycker; samt

nr 23, i anledning av väckt motion angående åtgärder för begränsning av importen av gädda och gös;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 7 § lagen den 27 juni 1902 (nr 72 s. 3) angående verkställighet av domstols förordnande om tvångsuppfostran m. m.; samt

nr 28, i anledning av väckt motion om ändring av 17 kap. 5 § handelsbalken;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 15 juni 1934 (nr 264) om erkända arbetslöshetskassor;

nr 24, i anledning av väckta motioner angående vissa ändringar i förordningen om erkända arbetslöshetskassor och förordningen om statsbidrag till sådana kassor;

nr 25, i anledning av väckt motion angående viss ändring i förordningen om blindhetsersättning; samt

nr 26, i anledning av väckta motioner angående viss komplettering av lagen om arbetarskydd;

jordbruksutskottets utlåtanden och memorial:

nr 36, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående återbetalning av stödlån genom förbättringsarbete;

nr 37, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa markområden till staden Mariestad;

nr 38, med överlämnande till riksdagen av förteckning över av vattenfallsstyrelsen under år 1935 försålda och bortbytta tomter;

nr 39, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till åtgärder för Mälarens reglering;

nr 40, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överlåtande till Skövde stad av kronans andelar i vissa samfälligheter å Billingen;

nr 41, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa allmänna arvsfonden tillfallande fastigheter;

nr 42, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronoegendomar och lägenheter från sådana egendomar;

nr 43, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade bestämmelser om lån till förekommande av exekutiv försäljning; samt

nr 44, i anledning av väckta motioner om framläggande av förslag angående ordnandet av den lägre lantbruksundervisningen; ävensom

första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtanden:

nr 1, i anledning av väckt motion om obligatorisk besiktning av lastbilars och bussars förarhytter såsom arbetsplatser; samt

nr 2, i anledning av väckt motion om förbud mot tillverkning och försäljning av material för stoppning av sängkläder, innan detsamma undergått betryggande rening och desinficering.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.18 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.